

بررسی علل ترور سردار سلیمانی با توسل به تروریسم دولتی امریکا

مهراب هداوند میرزایی^۳

علی گراوند^۴

فصلنامه مدیریت فرهنگی مطهر، سال هجدهم، شماره ۵۷، تابستان ۱۴۰۰

چکیده

منع توسل به زور و تهدید به استفاده از زور و لزوم کاربست روش‌های مسالمت آمیز برای حل اختلافات بین المللی دو اصل فوق العاده مهم و ضروری برای نیل به آن اهداف است یکی از ابزارهای عملیاتی بسیار مهم در استراتژی سیاست خارجی دولتهای ایالات متحده آمریکا تروریسم دولتی می باشد. ایالات متحده امریکا تاکنون خودش را به عنوان قطب آزادی، دموکراسی و حقوق بشر در افکار عمومی مردم جهان جا زده بسیاری از کشورها در سطح نظام بین الملل با اهداف آزادی خواهانه خود همراه نموده است و در بسیاری از مواقع با نادیده گرفتن قوانین بین الملل و حاکمیت دولت های دیگر کشورها خود سرانه با آوردن بهانه های واهی دست به تروریسم دولتی زده که نمونه بارزان ترور سردار شهید سلیمانی در خاک عراق می باشد. بنابراین سؤال تحقیق این است علل متوسل شدن سران امریکا به تروریسم دولتی در ترور یک مقام عالی رتبه نظامی ایران (سردار سلیمانی چیست؟ نتیجه پژوهش حاضر نشان می دهد یکی از عالی ترین مقام های نظامی یک کشور بوسیله کشور دیگر و بطور مستقیم به دستور رئیس جمهور آندر سرزمین کشور ثالث با توجه به دعوت رسمی دولت مذکور ترور می شود، یک وضعیت منحصر بفرد است که کمتر می توان نمونه های مشابه آن را بیان نمود آمریکا با به کارگیری از زور و استفاده ابزاری از جنگ علیه تروریسم با استفاده از تکنولوژی نظامی پیشرفته به ویژه پهپادها دست به ترور مخالفان خود در نقاط مختلف جهان از جمله در کشورهای عراق و افغانستان، پاکستان، یمن و... زده و برخلاف اهدافش از رفتارهای غیر انسانی استفاده نموده است. این پژوهش با استفاده از روش توصیفی و تحلیلی و با استفاده از منابع اسنادی و اینترنتی تهیه شده است.

کلید واژگان: تروریسم، تروریسم دولتی، امریکا، شهید قاسم سلیمانی.

۳ - استادیار دانشگاه تربیت پاسداری امام حسین (ع)، نویسنده مسئول dr.m.mirzaii@gmail.com

۴ عضو هیات علمی دانشگاه تربیت پاسداری امام حسین (ع)

مقدمه

تروریسم دولتی، از جمله ابزارهای مهمی است که به طور منظم در اجرای سیاست خارجی دولت های غربی، به خصوص آمریکا و همچنین رژیم صهیونیستی مشاهده می شود. تروریسم دولتی، عمل خشونت آمیزی است که توسط سرویس های جاسوسی یا نیروهای نظامی این کشورها با استفاده از تکنولوژی پیشرفته مانند پهپادها به منظور ایجاد ترس شدید در مخالفان و حتی رهبران سیاسی و نظامی دست به ترور رهبران گروه های نظامی یا سیاسی و فرماندهان نظامی دیگر کشورها صورت می گیرد، به دلیل قدرت برتر نظامی امریکا، کشورهای دیگر مجبورند در برخی از شیوه ها تغییراتی در رفتارشان را به نمایش بگذارند. بسیاری از رسانه ها و محافل دانشگاهی، اندیشمندان در غرب به این سمت گرایش دارند که تروریسم عبارت است از هر عملی که منافع کشورهای غربی را تهدید کند هرچند اندیشمندان توجه کمی را نسبت به ترور شخصیت های مخالف دولتی و غیر دولتی در دیگر کشورها که توسط دولتهای غربی یا دیگر دولت ها صورت می گیرد نشان می دهند. رفتار انعکاسی بیشتر حق به جانب و جنبه توجیه داشته است بنابراین نتایج خشونت دولتی در مرگ و میر، واثار و تبعات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی و نظامی بسیاری را بعد از ترور برای جامعه هدف به همراه داشته است و نتایج آن به مراتب بیشتر از تروریسم غیر دولتی است. حدود ۲۰۰ - ۱۷۰ میلیون نفر تلفات غیر نظامیان، به علت قتل عام، گرسنگی اجباری و نسل کشی که به تنهایی در قرن بیستم اتفاق افتاد، توسط دولتها صورت گرفته اند. بسیاری از اشکال خشونت و تروریسم دولتی بخش های بزرگی از جمعیت را در بر گرفته و در ترور شخصیت ها نگرش و سیاست دولتها را عوض نموده اند در حالی که کشته شدگان توسط گروه های تروریستی به مراتب کمتر بوده است. علل واقعی این ترور را باید در کینه دولت امریکا از انقلاب و شکست های آنان در منطقه از نیروهای ایرانی به فرماندهی شهید سلیمانی و رزمندگان انقلابی جبهه مقاومت دانست که بقض و کینه آنها در بیاناتشان می توانیم مشاهده نماییم. مارک گرچت و تکیه در اکتبر ۲۰۱۷ در یادداشت دیگری با عنوان چگونه باید جمهوری اسلامی را شکست داد پایه های کارآمدی و دینی مشروعیت جمهوری اسلامی ایران تضعیف شده و این باعث شده حکومت ایران تلاش کند از طریق امپریالیسم حامی پروری خود را احیا کند؛ مانند همان کاری که شوروی در دهه ۱۹۷۰ انجام داد. (پورسعید، ۱۳۹۷: ۷۰) او ادعا می کند رهبری ایران امروز به عنوان موفقترین امپریالیست مدرن پارس، پرچم ایران را از خلیج فارس تا مدیترانه به اهتزاز درآورده است، اما امپریالیسم هزینه بردار است و کمکها و یارانه هایی که ایران به ملیشیاها ی شیعی می کند، بر خزانه اش فشار میآورد. اوبیان می کند واشینگتن باید بار دیگر تحریمهای فلج کنندهای برای مقابله با شبکه حامی ملاها، که برای قدرت ش ان اهمیت اساسی دارد، تحمیل نماید. فرمولی که منجر به فروپاشی امپراتوری قدرتمند شوروی شد، حتماً میتواند آقای خامنه‌ای و سپاه پاسداران را به زیر بکشد (Gerecht and Takeyh, October ۲۰۱۷، ۱۲). کگان در مورد ایران به دولت آمریکا توصیه میکند ۱۰- ایران را از حامیان و تأمین کنندگان خارجی اش جدا کنید ۲- از دستیابی و استفاده ایران از منابعی آن سوی مرزها به ویژه در

لبنان، عراق و سوریه جلوگیری شود ۳- اعمال شکستهایی بر سپاه پاسداران در نقاط مهم مانند سوریه و عراق، برای بی اعتبار کردن روایت داخلی سازمان که حمایت از برتری آن در سیاست امنیت ملی را در پی دارد ۴- اختلال در تلاشهای ایران برای دستیابی به مواد لازم تولید زرادخانه هسته ای و توسعه توانمندیهای نظامی متعارف خود ۵- تشویق و تقویت اختلافات درون رژیم درباره مطلوبیت تداوم سیاست های تهاجمی توسعه طلبی منطقه ای ۶- استفاده از ضایعه جانشینی آینده رهبری

که شبیه مرگ استالین و انتقال معنی دار قدرت از زمان وفات امام خمینی خواهد بود (Kagan, 2018) (۲۰۱۸) کگان سوریه، افغانستان و عراق را لهستان ایران می داند و معتقد است یک طرح بلندمدت از سوی آمریکا باید بر ایجاد اجماع میان متحدان آمریکا درباره نیاز به اجرای استراتژی پیروزی متمرکز باشد؛ روسیه و چین را از زنده نگهداشتن ایران بازدارد؛ در زنجیره عرصه مواد استراتژیک مورد نیاز ایران برای ارتقای توانمندیهای هسته ای و نظامی اش اختلال ایجاد کند؛ ایران را مجبور به نبرد دشوار در عراق و سوریه برای حفظ موقعیت خود کند، در حالی که همزمان به هر طریق ممکن بر اقتصاد ایران فشار وارد آورد. چنین استراتژی ای از نظر وی، جمهوری اسلامی ایران را مجبور می کند به درون مرزهایش برگردد؛ حرکتش در جهت هژمونی منطقه ای را قطع و وارونه میکند؛ شکاف ها میان رهبران ایران و بین نظام و مردم را تشدید می کند و ممکن است در طول زمان، به روشی که خاص ایران است به تغییر ماهیت رژیم منجر شود (Kagan, 2018). بنابراین هدف این تحقیق این است تا علل متوسل شد آمریکا به استفاده از زور و تروریسم دولتی برای ترور توسل به زور، ترور یک مقام عالی رتبه نظامی دولتی، نه در میدان جنگ بلکه در سفری رسمی، نه جهت ماموریت نظامی بلکه ماموریتی سیاسی به منظور گفت و گو با مقامات رسمی کشور عراق در راستای کاهش تنش های منطقه ای را مشخص نماید. بنابراین سؤال تحقیق این است علل متوسل شدن سران آمریکا به تروریسم دولتی در ترور یک مقام عالی رتبه نظامی ایران چیست؟ پژوهش حاضر با استفاده از روش توصیفی و تحلیلی و با استفاده از منابع اسنادی و اینترنتی تهیه شده است.

مبانی نظری

نظریه جابه جایی قدرت ژئوپلیتیکی اولین بار توسط ارگانسکی به کار گرفته شد و اشاره دارد به تفاوت اهنگ رشد اقتصادی، نظامی و امنیتی کشورها علت اصلی بسیاری از درگیری ها است او معتقد است که دولت ها سه مرحله قدرت با لقوه، مرحله گذر و مرحله نبوغ، از انجایی که منازعه ژئوپلیتیکی قدرت (مانند جنوب غرب اسیا) در حال رخ دادن است بسیاری از منازعات و ستیزه ها در شرایطی شکل می گیرد که

و
ا
ح
د
ه
ا

اندیشه سیاسی امنیتی او بر سازوکارهای مربوط به استفاده از قدرت استوار بر اساس دیدگاه او قدرت باید منجر به تغییر در موازنه کنش بازیگران شود و از سازوکارهای تهاجم پرشدت علیه الگوهای ساختاری استفاده می کند که در مسایل داخلی امریکا و در جریان انتخابات ریاست جمهوری و حمله طرفداران او به کنگره و.. قابل مشاهده بود بنابراین همانطور که در شکل شماره (۱) آورده شده تروریسم دولتی، توسط دولتها در داخل مرزهای کشور بر علیه شهروندان خود برای حفظ نظم و سرکوب مخالفان سیاسی شامل طیف وسیعی از فعالیتها، مانند ناپدید شدن، بازداشت های غیر قانونی، شکنجه و ترور استفاده می شود. همچنین دولت امریکا و غریبه ها از تروریسم خارجی نیز برای پیگیری اهداف خاص سیاست خارجی خودشان با انجام مبارزات محدود، علیه افراد خاص و یا گروه ها با استفاده از اقداماتی از قبیل ترور و بمب گذاری استفاده می کنند. به طور کلی، تروریسم دولتی شامل مواردی چون اعمال جنگ که نقض کنوانسیون ژنو، از قبیل شکنجه و کشتار جنگجویان دشمن که خلع سلاح شده اند، هدف قرار دادن غیر قانونی شهروندان، هواپیما ربایی، آدم ربایی، بازداشت های غیر قانونی، شکنجه و دیگر رفتارهای تحقیر آمیز و اهانت آمیز، می گردد. (Stohl, 2006, p.7) حمایت، شامل پشتیبانی پنهانی از شبه نظامیان یا گروه های مهاجم یا افراط گرایان حمایت مالی یا نظامی یا همکاری و مشارکت با یک سازمان تروریستی خارجی از جمله آنها است

شکل شماره (۱) تروریسم دولتی در ابعاد گوناگون

ترسیم نگارندگان

امریکا جمهوری اسلامی ایران را به حمایت از تروریسم دولتی متهم می کند این درحالیست که چامسکی در تحقیقات خود معتقد است این خود واشنگتن است که تروریسم دولتی را اجرا کرده و مفهوم تروریسم

با تاروپود سپهر نفوذ آمریکا در کشورهای در حال توسعه عجین شده است، وی همچنین تاکید می‌کند که افزایش تروریسم دولتی در جهان، نتیجه سیاست خارجی ایالات متحده است. وی بیان می‌کند آمریکا بزرگترین دولت تروریست در جهان است و به آن نیز افتخار می‌کند همچنین نوام چامسکی بیان می‌دارد آمریکا بزرگترین حامی تروریسم دولتی در جهان است. ویلیام ادم رئیس وقت آژانس امنیت ملی آمریکا در زمان ریاست جمهوری رونالد ریگان در کتاب «هژمونی آمریکا چگونه از آن استفاده کرد» با اذعان به استفاده واشنگتن از تروریسم دولتی، می‌نویسد: «آنطور که خیلی از منتقدان اشاره کردند، تروریسم یک دشمن نیست. بلکه یک تاکتیک است. به دلیل اینکه خودایالات متحده سابقه طولانی در حمایت از تروریست‌ها و استفاده از تاکتیک‌های تروریستی دارد، شعارهایی که امروز درباره جنگ با تروریسم سر می‌دهد فقط آمریکا را در برابر جهانیان به صورت منافق و دورو نشان می‌دهد» (<http://tabyincenter>). بعد از ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱، نگرش دولت آمریکا نسبت به تروریسم و کشورهای حامی آن تغییر کرد. به طوری که بازتاب این موضوع، گسترش دیدگاه‌های اسلام ستیزانه و افزایش فشار به دولت‌های اسلامی به ویژه ایران را در پی داشت (درویشی و همکاران، ۱۳۹۱: ۳). رئیس جمهور وقت آمریکا جرج بوش معتقد بود تهدید فراوری ایالات متحده فراتر از گروه‌های تروریستی است و آن ... دولت‌های یاغی همچون ایران ... است که پیگیر دستیابی به سلاح‌های کشتار جمعی بوده اند (جانسیز، ۱۳۹۱: ۱۶). بوش در سال ۲۰۰۶ بیان می‌کند به یک جامعه غیرشفاف (ایران) که اصلی‌ترین دولت حامی ترور است، نمیتوان اجازه داد خطرناک‌ترین سلاح جهان را در اختیار داشته باشد (قهرمان پور، ۱۳۸۷: ۷) وزارت امور خارجه آمریکا در سال ۲۰۱۴ درباره ادعای حمایت ایران از تروریسم، عنوان نمود که این کشور فعالیت‌های تروریستی‌اش را در سال ۲۰۱۴ نیز ادامه داد این فعالیت‌ها عبارت‌اند از حمایت از گروه‌های فلسطینی در غزه، حزب الله و گروه‌های مختلفی در عراق و سراسر خاورمیانه (طالعی حور و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۲) بر اساس نظر واشنگتن، دولت ایران با حمایت از تروریسم باعث انجام اعمال خشونت‌آمیز توسط گروه‌های تروریستی میشود. بر اساس سند استراتژی آمریکا، هدف این کشور از بین بردن ریشه‌های اقدامات تروریستی و دولت‌های حامی تروریسم [ایران] و ایجاد امنیت در منطقه و سطح جهان می‌باشد. روند فشار به ایران با تهمت‌های واهی‌نا هم اکنون ادامه دارد. همچنین گلوبال‌تایمز، اقدام آمریکا در ترور سپهبد قاسم سلیمانی، فرمانده شهید نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را تروریسم دولتی توصیف کرده است. وانگ‌ون می‌نویسد یک دوست ایرانی امروز از من پرسید نظرم درباره ترور سردار قاسم سلیمانی، فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران در حمله پهلپادی آمریکا در عراق چیست؟ بدون تردید پاسخ دادم این اقدام، تروریسم دولتی است وی اضافه کرد: «نه خبری از دادگاه بود، نه از مجوز کنگره و نه مباحثه عمومی، آمریکا مقام ارشد یک کشور دارای حاکمیت مستقل را با استفاده خودسرانه از زور به قتل (شهادت) رساند (islamtimes.org).

علل نزدیک مرتبط با ترور سردار سلیمانی

مقابله میدانی جبهه مقاومت به رهبری ایران بر علیه اهداف امریکا، اسرائیل و عربستان در محیط منطقه ای غرب آسیا منجر به تشدید چالش های امنیتی امریکا در دوران ریاست جمهوری ترامپ و ایران شد جبهه مقاومت بعد از پیروزی در مقابل اسرائیل در جنگ ۳۳ روزه سال ۲۰۰۶ و جنگ ۲۲ روزه سال ۲۰۰۹ حماس در غزه از قدرت و اعتبار بیشتری برخوردار شدو تلاش ایران برای حفظ نظام سیاسی متحد خود یعنی سوریه در زمان ظهور داعش اعتبار ژئوپلیتیکی جبهه مقاومت را افزایش داد. نقش ایران موازنه قدرت و تهدید در محیط منطقه ای را تغییر داد. فشارهای امنیتی ترامپ در رابطه با ایران را شاید بتوان در راستای سیاست های راهبردی ریس جمهور وقت امریکا تبیین نمود ترامپ نشان داد بیش از آنکه به منافع ملی امریکا توجه نماید تلاش داشت تا خود را با اهداف و سیاست های منطقه ای اسرائیل و عربستان هماهنگ کند (Karlin and Cafman Wittes, 2019:42)

۱-عراق

زمینه ترور سردار سلیمانی را باید در حضور نیروهای نظامی ایالات متحده آمریکا در منطقه و به ویژه در کشورهای کلیدی مانند عراق و یا همسایه رژیم صهیونیستی جستجو کرد. در پی اشغال کویت توسط ارتش بعثی عراق در دوران حکومت صدام حسین در سال ۱۹۹۰ و تصویب سازمان ملل در همین راستا تهاجم نظامی علیه عراق به رهبری ایالات متحده امریکا در ۱۶ ژانویه ۱۹۹۱ آغاز شد و به مدت شش هفته به طول انجامید. تا این که با تمکین رژیم صدام و پذیرش قطعنامه های شورای امنیت در ۲۸ فوریه، این شورا در دوم مارس پایان عملیات نظامی را اعلام و متعاقباً شورای امنیت با صدور قطعنامه ۶۸۷ در سوم آوریل ۱۹۹۱ لزوم کنترل رفتار عراق در مرزهای این کشور با کویت، جبران خسارات و انهدام سلاحهای کشتار جمعی در عراق را تصویب نمود (Johustone, 1994: 9) تعهدات مقرر در قطعنامه ۶۸۷ بهانه تهاجم ایالات متحده امریکا و متحدانش پس از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ به عراق شد (Hill, 2003:10) بالاخره بعد از کش و قوس های فراوان و ۲۰ روز بمباران هوایی، این کشور اشغال شد و اول می ۲۰۰۳ (۱۲ اردیبهشت ۹۲) حکومت صدام حسین سقوط کرد (صلاحی، ۱۳۹۱: ۱۵۸) با اتخاذ استراتژی جدید دولت جرج بوش از ژانویه ۲۰۰۷، هزاران نیروی نظامی آمریکا وارد عراق شدند. در نوامبر ۲۰۰۸، موافقتنامه امنیتی میان جمهوری عراق و ایالات متحده امریکا مورد قبول پارلمان عراق قرار گرفت که مقرر میداشت سربازان امریکایی تا پایان سال ۲۰۱۱ عراق را ترک خواهند کرد. با این توافقنامه فرآیند پایان اشغال غیرقانونی عراق توسط نیروهای نظامی امریکا آغاز گردید با انعقاد توافقنامه امنیتی دوجانبه میان جمهوری عراق و ایالات متحده امریکا راجع به خروج نیروهای امریکایی از عراق و ساماندهی فعالیتهای آنها طی دوره حضور موقت در کشور به اختصار توافقنامه وضعیت نیروها موسوم به سوفارو به پایان نهاد. باید متذکر شد که سوفارو نام اختصار توافقنامه ای است که چارچوب عملکرد نیروهای مسلح را در قلمرو کشور خارجی تعیین میکند : SOFA: Status of Forces Agreement در ژانویه ۲۰۰۹ عراق کنترل منطقه سبز بغداد را به دست گرفت و نوری مالکی، نخست وزیر وقت این کشور، آن را روز حاکمیت عراق نامید براساس

مفاد سوفای نیروهای نظامی آمریکا میبایست تا ۳۰ ژوئن ۲۰۰۹ از شهرهای عراق و تا ۳۱ دسامبر ۲۰۱۱ به طور کلی از خاک عراق خارج شوند در عین حال حضور آمریکا در این کشور میتواندست با موافقت عراق استمرار یابد. مطابق بند (۱) ماده (۴) این توافقنامه، عراق از آمریکا میخواهد تا نیروهای عراقی را در تلاش برای حفظ امنیت و ثبات کمک کند همچنین براساس بند ۴ ماده (۲۴)، ایالات متحده آمریکا حق حاکمیت عراق را در هر زمان برای درخواست خروج نیروهای آمریکایی از این کشور به رسمیت می شناسد. حق آمریکا نیز برای خارج کردن نیروهایش از عراق هر زمان که بخواهد محترم است. موافقتنامه های مربوط به وضعیت نیروهای سوفای از نوع معاهده -قرارداد است که از سوی هر یک از طرفین قابل فسخ می باشد. در ماههای پایانی سال ۲۰۱۹ میلادی، کشور عراق با تظاهرات اعتراض آمیز مردمی مواجه بود که خواستار بهبود وضعیت اقتصادی، معیشت، اشتغال و رفع فساد بودند. در

نقشه شماره (۱) مناطق مختلف عراق بر مبنای قومیت ها کردها، شیعیان، اهل سنت

برخی موارد، تحت تاثیر تحریکات و مداخلات قدرت های خارجی، اعتراضات رنگ ضدایرانی به خود گرفت و منجر به حملاتی به کنسولگری های ایران در کربلا و نجف در روزهای ۴ و ۲۷ نوامبر ۲۰۱۹، گردید. ترامپ تلاش داشت تا پروژه ایران هراسی را در عراق تحریک و ترویج کند، اودر تاریخ ۱۰ دی ماه ۱۳۹۸، خطاب به میلیون ها عراقی که به تصور وی خواستار آزادی از سلطه و کنترل ایران هستند گفت اکنون نوبت شماست. این در حالی بود که سفارت آمریکا در بغداد شاهد اعتراضات ضد آمریکایی مردم عراق، در واکنش به حملات هوایی آمریکا به نیروهای حشد شعبی عراق صورت میگرفت، معترضان خواستار لغو پیمان امنیتی و خروج نیروهای آمریکایی از عراق بودند. در تاریخ ۲۷ دسامبر ۲۰۱۹ طی یک حمله راکتی ناشناس به یک پایگاه آمریکایی واقع در کرکوک عراق انجام شده بود،

یک پیمانکار امریکایی کشته شد که امریکا آن را متوجه گردانهای حزب الله نمود، اما این گروه هرگز مسئولیت چنین حمله ای را نپذیرفت. در ۲۹ دسامبر ۲۰۱۹ هواپیماهای نظامی امریکا چندین بار نیروهای گردانهای حزب الله و حشدالشعبی را در مرز میان عراق و سوریه مورد حمله قرار دادند که به کشته شدن ۲۸ تن و مجروح شدن ۵۱ نفر انجامید متعاقب آن صدها تن از هواداران حشد الشعبی در پی تشییع جنازههای شهدا به عنوان اعتراض به حملات امریکا، سفارت این کشور در بغداد را محاصره کرده و خواستار خروج امریکا از عراق شدند که پس از چند روز بدون هیچ گونه صدمه ای به دیپلماتهای امریکایی خاتمه پیدا کرد. ترامپ این حادثه را به ایران نسبت داد، در حالی که ایران هرگونه دخالت در این زمینه را رد کرد. اما ترامپ گفت ایران مسئول هرگونه حادثه یا خسارتی در هر یک از اماکن ماست. آنها هزینه سنگینی خواهند پرداخت این هشدار نیست بلکه تهدید است.

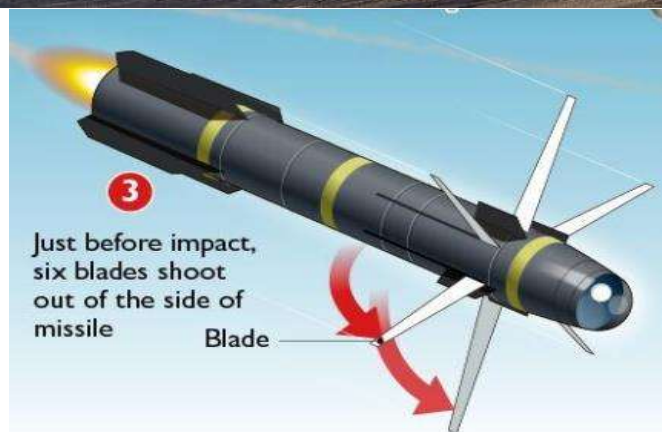
۲- لبنان

اعتراضات لبنان ۲۰۱۹-۲۰۲۰ در اواخر ماه سپتامبر با حضور تعداد اندکی در اطراف بیروت به دلیل انباشت مشکلات اقتصادی و بعضاً اجتماعی شروع و رفته رفته بر دامنه آن و تعداد معترضین افزوده شد. بانک مرکزی لبنان یک استراتژی اقتصادی را اعلام کرد که وعده داد تا مشکل دلار تمام شرکت‌هایی که مشغول تجارت و واردات گندم، بنزین و اقلام داروسازی هستند را برطرف کرده تا آنها بتوانند واردات خود را انجام دهند. این راه حل برای برطرف کردن مشکلات اقتصادی مردم در کوتاه مدت اثر بخش بود و اقتصاد دانها راه حل فوق را به عنوان راهی کوتاه مدت تلقی کردند (Michal 2019-10) (n,gj fh fv'chvd [gsi ۰۴ دولت با برگزاری نشست کابینه و اتخاذ تصمیم و انجام راهکارهایی در راستای افزایش بودجه در سال ۲۰۲۰ مواردی مانند افزایش ۲٪ مالیات ارزش افزوده تا سال ۲۰۲۱ و سپس افزایش ۲٪ آن تا سال ۲۰۲۲، و در نهایت رساندن آن به ۱۵٪ و همچنین با اعمال هزینه ۰۰۲ دلاری برای برقراری مکالمه از طریق تماس اینترنتی، استفاده از خدمات مانند قابلیت تماس در فیس تایم، فیس بوک و واتس اپ از حالت رایگان خارج شود راپیشنهاد داد. (www.dailystar.com) اما اعتراضات ادامه یافت و تعدادی از فعالان مدنی در اعتراض به مالیات پیشنهادی جدید خیابانهای بسیار مهمی را که به غرب و شرق بیروت وصل می‌شدند را مسدود کردند. و تعداد زیادی از معترضین در میدان شهدا، میدان نجمه، خیابان حمرا و همچنین در بسیاری از مناطق دیگر لبنان حضور پیدا کردند. و اعتراضات ابعاد وسیع تری به خود گرفت و احتمال خشونت و یا به سمت خشونت بیشتر می‌رفت کشورهای غربی، رژیم صهیونیستی و عربستان که دستی در پشت حوادث لبنان دارند و بیشتر حوادث را برای فشار بر حزب الله طراحی می‌نمایند چهره واقعی خود را نشان دادند به طوری که پمپو وزیر خارجه وقت امریکا در اظهار نظری ۲۲ ژانویه ۲۰۲۰ بیان می‌کند «در صورتی که دولت جدید لبنان به انجام اصلاحات متعهد باشد، ایالات متحده آماده است تا با این دولت همکاری کند... ما خواهان دولتی هستیم که فاسد نباشد و برآمده از اراده مردم لبنان باشد.» در ادامه عقده‌گشایی می‌کند و اظهار می‌

دارد: «تظاهرات‌هایی که امروز در لبنان جریان دارد به حزب‌الله می‌گوید دیگر کافی است». (fa.wikipedia.org/wiki)

۳- عملیات ترور

هواپیماهای بدون سرنشین تجهیزات نقلیه هوایی بدون خلبان هستند که برای به پرواز درآمدن از نیروهای آیرودینامیک استفاده میکنند و به صورت مستقل انواع محموله‌ها را بر اساس نوع مأموریت حمل می‌کنند. این پرند ه‌ها از راه دور قابل هدایت و کنترل هستند؛ یا به طور خودکار و بر اساس برنامه از پیش تعیین شده و یا سامانه‌های پویای پیچیده هوشمند می‌توانند به صورت شبانه روزی پرواز کنند. ارتش امریکا بیش از ۸۰ نوع سیستم پهپادی را به صورت عملیاتی و یا در حال توسعه و تجهیز در اختیار دارد سه نوع از پهپادها با نام پردیتور، گلوبال هاوک و پایونیر آر- کیو ۹ از مشهورترین هواپیماهای بدون سرنشین هستند که در عملیات‌های عراق و افغانستان و پاکستان، یمن و.. به کارگیری شده‌اند (هداوند میرزایی و همکاران، ۱۴۰۰: ۸۲). تا کنون چندین پهپاد اصلی RQ برای انجام مأموریت‌های شناسایی نیروهای نظامی آمریکا تولید شده است که عبارتند از: پردیتور RQ1، پایونیر RQ2، دارک استار RQ3، گلوبال هاوک RQ4، پهپاد ۱۷۰ RQ، هانت‌ر RQ5، اوت رایدِر RQ6، شِدو RQ7، هواپیمای بدون سرنشین گلوبال هاوک ملقب به شاهین جهانی دارای تداوم پرواز بالاست و در ارتفاعات بالا پرواز میکند. از آن‌ها برای شناسایی و جاسوسی استفاده میشود و با توجه به برد و سقف پرواز بالا میتواند یکی از بهترین جاسوسان نیروی هوایی آمریکا باشد که بدون هیچ ردیابی، به آسانی در آسمان کشورهای دیگر پرواز میکند. گلوبال هاوک با داشتن حس گرهای می‌تواند بیش از ۴۰ ساعت در ارتفاع ۲۱ هزار متری پرواز کند و در روز و شب یا هرگونه وضعیت آب و هوایی مأموریت شناسایی خود را به خوبی انجام دهد این پهپاد قادر است نوعی موشک ضد تانک که توسط لیزر هدایت می‌شود را همراه با سیستم هدف یابی چند طیفی حمل نماید. سردار سلیمانی حامل یک پیام دیپلماتیک از جانب مقامات ارشد جمهوری اسلامی ایران بوده و با گذرنامه سیاسی به عراق مسافرت کرد و این موضوع مورد تایید دولت‌های عراق و ایران قرار گرفت. در واقع سردار سلیمانی در مقام دیپلمات رسمی یک کشور خارجی، به بغداد مسافرت کرده و مهمان رسمی دولت عراق بوده و از پیش بابت مسافرت ایشان به بغداد، هماهنگی‌های لازم با دولت این کشور به عمل آمده بود. بالاخره، سوم ژانویه ۲۰۲۰ مصادف با ۱۳ دی ۱۳۹۸، هواپیمای بدون سرنشین آر- کیو ۹ (RQ-9) با موشک لیزری ضدتانک، خودرو حامل سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس از فرماندهان حشد الشعبی عراق و همراهان آنها را به هنگام ترک فرودگاه بین‌المللی بغداد هدف قرار داده و آنها را به شهادت رساند.

تصویر شماره (۱): پهپاد (RQ-9) با موشک لیزری ضدتانک

۴-توجیهات غیر موجه

در پی حمله نظامی سوم ژانویه ۲۰۲۰ و به شهادت رساندن سردار سلیمانی و همراهانش، به دستور مستقیم شخص رئیس جمهور امریکا ترامپ، مقامات امریکایی جهت موجه نشان دادن این عملیات نظامی غیرقانونی فلسفه بافی را شروع کردند، امریکا با انتشار بیانیه ای صریحاً مسئولیت حمله را پذیرفت و آن را دفاعی قاطع به منظور ارعاب ایرانیان برای حملات آتی دانست. وزارت دفاع امریکا اعلام کرد اقدام قاطع به دستور ترامپ و به منظور پیشگیری از طرحهای حملات آتی ایران بوده است آنها ادعا نمودند سردار سلیمانی مسئول مرگ صدها امریکایی و نیروهای ائتلاف و زخمی شدن هزاران نفر و حمله راکتی ۲۷ دسامبر ۲۰۱۹ به پایگاه امریکایی در نزدیکی شهر کرکوک و نیز محاصره سفارت امریکا در بغداد بوده است. (فضائی، ۱۳۹۹: ۱۶۲) ترامپ در صبح اول ژانویه ۲۰۲۰، بدون هیچ دلیلی ایران را مسئول حمله ایران به سفارت امریکا در بغداد معرفی کرد و بیان نمود هرگونه تلفات جانی و خسارات وارده در هر یک از اماکن ما متوجه ایران خواهد بود. آنها بهای بسیار گزافی خواهند پرداخت. این یک هشدار نیست، یک تهدید است. سال نو مبارک ترامپ پس از حمله نظامی و شهادت سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس نیز طی توثیقه‌های مکرری در ارتباط با این حمله اظهارات متفاوتی داشته است او اعلام کرد که وی دستور این حمله را داده تا از یک جنگ جلوگیری کند. بر اساس نظر ترامپ سلیمانی در حال طراحی عملیاتی قریب الوقوع و قطعی علیه دیپلماتها و نظامیان امریکا بوده است

اما مابرنامه او را قطع و متوقفش کردیم . در توییت دیگر به صراحت موید قصد قبلی و اصرار امریکا به حذف سردار سلیمانی بود، به طوری که در یکی از آخرین اظهاراتش در این باره ضمن مسئول دانستن سردار سلیمانی برای مرگ سربازان امریکایی و میلیونها انسان بیگناه نوشت او باید سالها پیش از این حذف می شد .

گزارش عملیات تروریستی به کنگره

در گزارش رسمی دولت ترامپ که به کنگره امریکا در این زمینه ارائه شده ، اظهارات و ادعاهای مقامات دولت ترامپ با چالشها و تردیدهایی جدی مواجه گردید. گزارشی آمده است که مقامات دولتی مدعی شده اند که سلیمانی در حال طراحی حمله ای قریب الوقوع و قطعی بوده که جان امریکاییها را به خطر می انداخته است، اما مدارک و شواهد محرمانه ارائه شده از سوی شماری از اعضای کنگره صریحا و رسماً مورد انکار واقع شده است. در بخش دیگری از این گزارش آمده است ، ترامپ در مصاحبه ای در ۱۰ ژانویه ۲۰۲۰ اظهار داشته براین باور است که سلیمانی در حال طراحی حملات گسترده به چهار سفارتخانه امریکا بوده، حال آن که وزیر دفاع در ۱۲ ژانویه گفت گزارش مشخصی حاکی از وجود چنین تهدیدی را ندیده است (Clayton, 2020:2) در ادامه گزارش یادشده آمده است که دولت ترامپ همچنین مدعی شده که حمله به سلیمانی برای بازداشتن تجاوز آینده ایران بوده است . اما حمله به سلیمانی در مقایسه با واکنشهای قبلی امریکا مانند استقرار سربازان بیشتر با قصد اعلام شده بازدارندگی ایران بسیار سنگینتر بوده است، آن اقدامات نتوانسته بازدارندگی ایجاد کند در مجموع توجیهات ادعا شده از سوی مقامات دولت ترامپ از نظر بسیاری از اعضای کنگره و نیز کارشناسان امریکایی فاقد وجاهت کافی بوده و حتی مطابق قوانین و مقررات ایالات متحده امریکا نیز پذیرفتنی تلقی نشده است.

حمله نظامی امریکا مصداق تجاوز و تروریسم دولتی

همچنین این ترور به مثابه نقض قطعنامه ۳۳۱۴ مجمع عمومی سازمان ملل در خصوص شناسایی مصادیق تجاوز و جنایت و نقض ماده ۴ بند ۲ منشور ملل متحد در خصوص منع توسل به زور است که یک قاعده آمره بین المللی می باشد. همچنین این اقدام نقض ماده ۴ و ۶ اعلامیه جهانی حقوق بشر مبنی بر برخوردار بودن هر انسانی از حق ذاتی حیات و ممنوعیت سلب این حق از انسان ها است. همچنین بر اساس کنوانسیون شیکاگو، پرواز هواپیمای بدون سرنشین در آسمان سایر کشورها ممنوع است. نکته دیگر این است که در سال ۲۰۱۳ گزارشگر سازمان ملل استفاده از هواپیمای بدون سرنشین را برای انجام ترور هدفمند به منزله کشتار خودسرانه قلمداد نمود. مقامات عالی رتبه ایران نیز ابتدا از آن به عمل تروریستی و تروریسم دولتی یاد کردند. خانم ماری اُگونل، متخصص حقوق بین الملل و قوانین جنگ در دانشگاه نوتردام میگوید قتل هدفمند یک مقام عالی رتبه نظامی ایران در حمله ای غیر منتظره و عجیب مسلماً یک اقدام تروریستی بود (O'Connel, 2020:6) به نظر میرسد اقدام خودسرانه امریکا در عین وصف تروریستی بودن میتواند، مصداق اعمال متخلفانه دیگری نیز باشد. با

توجه به مفاد بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد و در پرتو اعلامیه تعریف تجاوز و ماده ۸ مکرر اساسنامه رم، میتوان گفت استفاده از زور مسلح یا نیروی نظامی علیه حاکمیت، تمامت ارضی یا استقلال سیاسی یک دولت و یا به نحوی که مغایر با اهداف منشور ملل متحد باشد، مصداق تجاوز به شمار میرود. حمله مسلحانه امریکا در سوم ژانویه ۲۰۲۰ ضمن این که قتل هدفمند و غیرقانونی و نیز تروریسم دولتی بوده، در عین حال میتواند مصداق تجاوز هم علیه دولت عراق و هم ضد دولت جمهوری اسلامی ایران به شمار رود.

جمع بندی و نتیجه گیری

از چالش های مهم در نظام بین الملل استفاده از توسل به زور می باشد و همچنین مربوط به چگونگی تفسیر و اجرای موارد استثنایی است که در کنار اصل منع استفاده یا تهدید به استفاده از زور پذیرفته شده است. بنابراین در خصوص دفاع مشروع که ابتکار و صلاحدید آن برعهده دولتها گذاشته شده است بیشتر بروز پیدا کرده است. برخی از قدرتهای بزرگ، مانند امریکا یا رژیم صهیونیستی سعی داشته اند. با تفسیر از مفهوم دفاع مشروع دامن این استثنا را به هر چیزی که به نفع آنها است تعمیم داده و علاوه بر توسل به زور در پاسخ به حمله مسلحانه، استفاده از زور در صورت حمله قطعی قریب الوقوع و حتی در فرض وجود احتمال حمله نظامی در آینده را به نفع خودموجه جلوه دهند. عملیات نظامی امریکا در حاشیه فرودگاه بغداد رخ داد و ترور سردار سلیمانی، فرمانده عالی سپاه قدس جمهوری اسلامی ایران و ابو مهدی المهندس از فرماندهان حشد الشعبی عراق و همراهانشان، از جهات مختلف فاقد عنصر مشروعیت بوده و موجب مسئولیت بین المللی دولت ایالات متحده امریکا و مسئولیت کیفری عوامل دخیل در این عملیات گردیده است. این حمله از منظر قواعد بین المللی حاکم بر توسل به زور بنا به دلایل متعدد اقدامی غیر قانونی و نامشروع می باشد. زیرا یک فرمانده و شخصیت علی رتبه نظامی یک کشور مستقل مورد حمله قرار گرفت ثانیاً این شخصیت با دعوت رسمی دولت مستقل عراق به این کشور وارد شد وثالثاً حاکمیت یک دولت مستقل نقض گردید رابعاً بدون اطلاع و هماهنگی با دولت مرکزی عراق صورت پذیرفت.

منابع

- ۱-جانسیز، احمد (۱۳۹۱). هویت گرایی در سیاست خارجی امریکا و تأثیرات آن بر برنامه هسته ای ایران (۲۰۰۸).
- سیاست جهانی
- ۲-درویشی، فرهاد؛ حاتم زاده، عزیزالله (۱۳۹۱). روند مواجهه امریکا و اتحادیه اروپا با تروریسم از ادراکات متفاوت تا همکاری‌های مشترک. ژئوپلیتیک
- ۳-صلاحی، سهراب، ۱۳۹۱ ش، بازخوانی دلایل اشغال عراق از منظر حق توسل به زور و بررسی آثار آن در پرتو حقوق بین الملل کیفری، فصلنامه حقوق، مجله حقوق دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دوره ۴۲
- ۴-طالعی حور، رهبر؛ علی امیدی؛ بصیری، محمدعلی (۱۳۹۵). عوامل هویتی تعارض در روابط جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده امریکا. مطالعات انقلاب اسلامی ۱۳(۴۵): ۹۰-۷۱
- ۵-فضائل مصطفی ۱۳۹۹ ترور سردار سلیمانی از منظر حقوق بین الملل، فصلنامه پژوهشی تطبیقی حقوق اسلام و غرب سال هفتم شماره دوم، تابستان.
- ۶-پورسعید، فرزاد و شاپوری مهدی: ۱۳۹۷ دولت ترامپ و شوروی سازی جمهوری اسلامی ایران چرایی و چگونگی، فصلنامه مطالعات راهبردی - سال بیست و یکم، شماره سوم، پاییز ۴۳۱۰، شماره مسلسل ۸۱
- ۷-قهرمانپور، رحمان (۱۳۸۷). رویکرد قدرت های بزرگ به موضوع هسته ای ایران. با همکاری مرکز تحقیقات استراتژیک (مجمع تشخیص مصلحت نظام). تهران: معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی
- ۸-هداوند میرزایی مهرباب، گراوند علی، حمید مختاری نژاد، علیرضا ملا شاهی، امنیت ملی، شهر و صلح امنیزترین روش دفاعی، ۱۴۰۰، تهران انتشارات جامعه شناسان
- ۹-Cabinet meets as backlash grows over tax proposals | News, Lebanon News | THE DAILY STAR". www.dailystar.com.lb. Retrieved 2019-10-18
- ۱۰-Gerecht, Reuel and Ray Takeyh (April 7, 2017) "How Trump Can Help Cripple the Iranian Regime", The Washington Post.
- ۱۱-Karlin, Mara; Tamara Cofman Wittes (2019), America's Middle East Purgatory the Case for Doing Less, Foreign Affairs, Vol. 98, No. 1, January/February 201
- ۱۲-Kranz, Michal (2019-10-04). "Protesters rise up as Lebanon's leaders grapple with multiple economic crises". Al-Monitor. Retrieved 2019-10-18
- ۱۳-Kagan, Robert, (2018), the Jungle Grows Back: America and our Imeriled World, Knooph Doubleday Publishing Group.
- ۱۴-Hill, Hon Robert, (2003), The War in Iraq, ADF Operations in the Middle East in 2003, available at: www.defedence.gov.au/publications/lessons.pdf. visited on 18 Apr. 2۰۲۰..
- ۱۵-Johnstone, Jan, (1994), Aftermath of the Gulf War: an Assessment of UN Action, International Peace Academy, Occasional Paper Series
- ۱۶-Martin Stohl, (2006), 'The State as Terrorist: Insights and Implications', Democracy and Security, 2: 1-25.p.7.
- ۱۷-O'Connell, Mary Ellen, (2020), " the Killing of Soleimani and International Law", European Journal International Law, Published on 6 January. Available at www.ejiltalk.org.
- ۱۸-Organski Abramo and Jack Kugler (1980), The War Ledger, Chicago: University of Chicago Press
<http://tabyincenter.ir/31563>
www.islamtimes.org/fa/article/836985/
<https://fa.wikipedia.org/wiki>